

Amts-Blatt

der

Königlich Brombergischen Regierung.

No. 25.

Bromberg, den 21. Juni 1816.

Polizei-Angelegenheiten.

Die Rosskrankheit der Pferde betreffend.

Der Ross der Pferde, Esel und Maulthiere, ist eine ansteckende Krankheit, welche hauptsächlich die Schleimhaut der Stirn und Kinnbacken, Höhlen und die lymphatischen Drüsen im Kehlgange befällt, von da sich auch auf die Lungen, die Eingeweide des Unterleibes und das ganze lymphatische System verbreitet und selbst dem Blute eine ansteckende Eigenschaft mittheilet, übrigens mit der Wurmkrankheit einerlei Grund-Ursache hat und gleich dieser unheilbar ist. Schlechte Pflege, verderbtes Futter, Hunger, übermäßige Arbeit; andererseits aber auch stark nährendes Futter bei weniger Bewegung, und vorzüglich Ansteckung kann dieses Uebel hervorbringen, der bössartige Schnupfen oder Kropf kann bei Schlaffheit des Körpers, Katochemie der Säfte und unangemessener Kurart ebenfalls leicht in Ross übergehen. Am häufigsten erzeugt er sich aber bei gesunden Pferden durch Ansteckung, wenn diese mit dem Nasen-Ausfluß, dem Schweisse, dem Urin und Speichel des rothigen Pferdes in Berührung kommen, von ihrem Futter, oder überhaupt nur mit ihnen aus einer Krippe oder Mause fressen und aus Einem Gefäß getränkt werden.

Die Kennzeichen des Rosses sind:

1) Ausfluß eines missfarbig weißen, grauen, oder gelblich-grünen Eiters, späterhin auch einer

O chorobie nosacizny końskiéy.

Nosacizna koni, osłów i mułów jest zarazliwą chorobą, która osobliwie ścigmistą skórę czoła; szczęki i limfatyczne gruczoły w gardle napada. Zkąd się na płuca, wnetrznosci, i cały limfatyczny systemat rozszerza i krew samą zaraża, nakoniec ma też samą co choroba robaków przyczynę i równie iak tamta nie jest do uleczenia. Zły dozór, zepsuty obrok, głód, zbytnia praca, albo zbyt tłuły obrok przy rzadkiem używaniu konia, a mianowicie zaraża może wprawic w tę chorobę, przykry katar lub zółty, przy osłabieniu ciała i zepsucia soków nieprzyzwolone leczenie, także nosaciznę sprowadza. Należyćcy iednak zdrowych koni choroba ta przez zarazę chwytac się zwykła, osobliwie gdy te smarku, potu, ślin i uryny nosatego konia się dotykają, gdy z niemi ieden obrok, a nade wszystko gdy z iednego żłobu iedzą i z iednego kubła wodę pią.

Znamiona nosacizny są następujące:

1) Parskanie szarobiaławey, siwey, lub żółtawo-zielonéy ropy, a później zielonego

grünern, gelben oder braungefärbten Sauche aus Einem Nasenloche, der um dasselbe eine harte Kruste oder Rinde bildet, und sich im Wasser vollkommen auflöst.

Die Gegenwart der besondern, nur dieser Krankheit eigenen Geschwülste in der Nasenhöhle, die Anfangs in Gestalt weißer Bläschen, in der Größe eines Hirschkorns, entstehen und ausplatzen, dann sich aber vergrößern, einen etwas erhabenen rothen Rand und einen milchfarbig weißen, speckigten Grund haben, zuerst die Schleimhaut der Nase, dann die Knochenhaut, und zuletzt sogar die Nasenbeine zerstören. Die Schleimhaut der Nase erscheint dabei hochroth, oder blaß und bleifarbig.

3) Schmerzlose und glatte Verhärtung und festes Antiegen der Röhrgänge: Drüse am Knochen auf der leidenden Seite, und Thränen des Auges dieser Seite.

Das Pferd ist dabei anscheinend wohl, ohne Husten und Fieber, jüngere Pferde, die noch nicht gedraßet haben, ausgenommen, bei welchen die Ansteckung von heftigem, und meistens schnell tödtem Fieber begleitet wird.

Ist der Verlauf der Krankheit wie gewöhnlich langwierig und nahest sich deren Ende, so magern die Pferde ab, der Nasen-Ausfluß ist zuweilen mit Blut vermengt, wenn Zerfressungen der Blutgefäße statt finden, es entsteht Sinken auf Einem Hinterfuße, Wurmkrankheit und Wassergeschwulst der Füße.

Nach dem Tode eines an dieser Krankheit gesunkenen Pferdes, findet man die Lunge mit unzähligen griesartigen Knötchen angefüllt, die fränke Seite der Nasenhöhle voll Eiter, die Knochen angefressen, oft auch Eitertasche in den Lungen und verhärtete Unterleibs-Drüsen.

Von der verdächtigen Drüse unterscheidet sich der Nos durch die Geschwulst einer einzigen Drüse im Kehlgange, da hingegen bei dem erst gedachten Uebel viele Drüsen geschwollen sind. Die Drüse ist mit Ausfluß aus beiden Nasenlöchern verbunden, bei dem Nose fließt der Eiter nur aus Einem Nasenloche, bei der Drüse hustet das Pferd, beim Nose nicht. Bei diesem sind die Augen des Pferdes hell, bei der Drüse oft trübe. Beim Nose ist das Pferd, das letzte Stadium angenommen, gut beleibt, bei der verdächtigen Drüse magert es ab, auch leiden die Lungen mehr durch Eiter-Geschwülste. Der Nos kann mehrere Jahre dauern, die verdächtige Drüse tödtet in weit

zölkter lub brunatnego plugaśwa z mordza, która w około tegoż twardość oschła lub skorupę sprawia, i nakoniec zupełnie się w wodę zamienia.

2) Pokazanie się właściwych tęg chorobie drobnych wrzodów w nozdrzach, które początkowie na kształt białych przyszców w wielkości ziarka prosa widzieć się daia, te pękaia, potem iednak się powiększaia, czerwona nieco nadęta obrączką obwiedziona, a u spodu białawą iędną tłuściość maia, te naprzód skórkę w nosie, potem błonkę a nawet i chrząstki nosa gnoia. Skórka w nozdrzach iest przytęm czerwona lub biała i szarawa.

3. Gładka i bez bólu twardość, mocne zawalenie gardła, gruczoły w obolałym miescu na kościach, i tży z oka na tęgże stronie.

Koń przytęm wydaie się na pazór bydz zdrowy, niema kaszlu i febrы, młode konie które ieszcze niemiaily zotów, wyiawszy te, których zaraza gwałtowney i częstokróć zabiaiaćey febrы napada.

Jeżeli choroba iak zwykłe długo trwa i zbliża się końca, natenczas konie chudnieia, a ropa z nozdrów płynąca, bywa ze krwią na pół zmniejszana, gdyż iuż żytki krwiste są przegryzione, koń także na tylną nogę kuleie, robaki napadaią i wodne pęcherki na nogach się pokazuią.

Po zdechnięciu konia na tę chorobę, widzieć można płuca nnoftwem kaszkowatych krost napelnione, obolała strona wewnątrz nozdrzy zawalona ropą, kości nadpsute, często pęcherki zropiałe na płucach, i stwardniałe gruczoły w zotądku.

Od zotów różni się nosaczina nabrzmieniem iednego tylko gruczoła w gardle, gdy przeciwnie pod czas zotów wiele iuż gruczołów napuchtych bywa. W zotach zwykłe koniowi ropa z obydwóch nozdrzy płynie, w nosaczinie zaś z iednego nozdrza, w zotach koń kaszle, w nosaczinie nie kaszle. W tęg chorobie oczy konia są iasne, w tam, tęg smutne. W nosaczinie wyiawszy ostatni kres, koń bywa dobrę tuszы, w zotach chudnie, płuca nawet od wrzodów zropiatych wiaćey cierpią. Nosaczina kilka lat trwać może, a zoty w krótkim zabiaiać czasie. Przez to wiec długie trwanie, różni się nosaczina od myszek,

längerer Zeit. Durch eben diese lange Dauer unterscheidet sich auch der Nos vom Strengel, bei welchem die Drüsen im Rehlgange nicht geschwollen sind, und der Ausfluß aus beiden Nasenlöchern bloß schleimigt, nicht eiterigt ist.

Von wirklicher Heilung des Noses der Pferde durch Hülfe der Kunst, hat man wenige und sehr zweifelhafte Beispiele. Es ist daher bei der großen Ansteckungs- Gefahr für andere Pferde sehr nöthig, die unnützen, langwierigen und kostbaren Heilungs- Versuche zu unterlassen, und die, durch das gleichzeitige Vorhandensein obiger Kennzeichen als rosig anerkannten Pferde sogleich zu tödten, auch schon jedes mit Drüsengeschwulst befallene Pferd als verdächtig abzusondern, und alles Stielenzeug und Stall- Geräte, welches mit dem Nosgalle in Berührung gekommen seyn könnte, sorgfältig zu reinigen oder zu vernichten.

Man hüte sich deshalb auch seine Pferde in fremde Ställe zu bringen, bevor man nicht die Krippen und Rausen sauber aus- und abgeseigt und mit nassen Strohwischen oder Waschlappen abgerieben, die alte Streu weggeschafft und alles gehörig gesäubert hat, gebe auch nicht allen Pferden aus Einem Eimer zu saufen; denn sobald Nosheiter in einem solchen Eimer fällt und sich mit dem Wasser vermischt, so werden die folgenden Pferde angesteckt. Die häufigste Ansteckung geschieht durch Geschirre und durch das Zusammenspannen mit rosigten Pferden, oder das Anspannen an solchen Wagen, an welchen rosige gezogen haben, weshalb die Reinigung aller dieser Dinge vor ihrem weiteren Gebrauch, hauptsächlich mit kochendheißem Wasser oder heißer Lauge, zur Verhütung der Ansteckung sehr nöthig ist.

Da der Nos, wie gesagt, auch nicht selten ohne Ansteckung entsteht, so ist es bei Vermeidung dieser noch nöthig, den übrigen Ursachen seiner Entstehung auszuweichen, zu dem Ende also seinen Pferden stets gutes gesundes Futter, und reines welches Wasser zu geben, ihnen hinlängliche Bewegung und reine Luft in den Ställen zu verschaffen, und den etwa entstandenen Strengel, die Drüse, die Lungenstucht und Hautkrankheiten zweckmäßig zu behandeln und zu heilen. Dadurch wird man selbst die Ansteckungsfähigkeit der Pferde mindern, da ein gesunder Organismus oft eher den Wirkungen eines solchen Ansteckungs- Stoffes entgehet, als ein geschwächter und schlecht genährter.

w czasie której gruczoły w gardle nie są nabrzmięte i parsk z nozdrzy ślegmisty nie naszpłynały bywa.

Względem leczenia koni na nosaciznę za pomocą sztuki, mało i zbyt wątpliwych jest przykładów. Podczas wielkiego niebezpieczeństwa zarazy innych koni, zamiast potrzebne drugiego i kosztownego leczenia, raczej zabić nosatego konia, skoro wzmiankowane nosacizny znaki na nim okażą się, nawet i konia mającego złoty odłączyć trzeba od zdrowych, a szle i stajenne staki, których nosaty koń tykał się, należyście oczyścić, albo zupełnie je zagubić trzeba.

Strzedź się więc należy, koni swych do cudzych stajni wprowadzać, niewycyzyciwszy wprzody żłobu i drabek należycie, niewytartszy ich mokrem wiechciem lub szmatą, i niewymiotwszy wszelkiego prochu, ani też koni z jednego kubła poić, gdyż skoro ropa nosacizny w kubet wpadnie i z wodą się pomiesza, natenczas i inne konie zarazą się. Należy też konie z nosatemi pospołu, alboliteż do takiego wozu, w którym nosate konie chodziły zaprzęgane bywać, dla czego szorowanie tego wszystkiego gorącą wodą, lub gorącym ługiem, dla uniknienia zarazy, koniecznie potrzebne jest.

Gdy nosacizna, iak się już powiedziało, częstokroć i bez zarażenia wnieść się zwykła, dla uniknienia więc onę, wszelkich przyczyn téj choroby wystrzegać się należy, na ten koniec, potrzebną jest rzeczą, koniowi dobry zdrowy dawać obrok, i czytą miękką wodą go poić, robić nim, aby się niezaściół, w stajniach zaś zdrowe utrzymywać powietrze, a w przypadku myszek, szotków, zarazy płuc i choroby saskornę przyswoicie leczyć, a tym sposobem zdolność do zarazy zmniejszyć się, gdyż koń przy zdrowym organizmie prędzej takowey zarazy uniknie, niżeli słaby i źle karmiony.

Leider zeigt sich die Rosskrankheit unter den Pferden in mehreren Gegenden unsers Departements, daher wir uns nach deren vorangeschickter Charakteristik genöthigt fühlen, zu deren Untersuchung und Anordnung folgende polizeiliche Maasregeln anzuordnen.

1. Jeder Eigenthümer eines der Rosskrankheit legend verdächtigen Pferdes ist verpflichtet, der Orts-Vollziehungs- und diese dem resp. Kreis-Ländrath von der Krankheit sofort Anzeige zu machen, der demnach die Untersuchung nach dem resp. Physikus oder einen andern Sachverständigen ohne Zeitverlust eintreten lassen wird.

Damit die Herren Physiker nicht genöthigt sind, der Untersuchung rohverdächtiger Pferde wegen kostspielige Dienststreifen zu unternehmen, so werden die Herren Chirurgen angewiesen, sich mit den charakteristischen Kennzeichen des Roges bekannt zu machen, um bei vorfallenden Gelegenheiten mit Nutzen zu Rathe gezogen werden zu können. Die Herren Physiker werden sich gelegentlich überzeugen, ob dieser Forderung von den Herren Chirurgen genügt worden ist, und wird unser Medizinal-Rath bei seinen Dienststreifen Gelegenheit nehmen, letztere in dieser Hinsicht zu prüfen.

2. Jeder sich hierbei wirkliche Rog- oder Wurmkrankheit, so sind die damit befallenen Pferde unverzüglich zu tödten, die mit denselben in Berührung gekommenen Sachen und Geräthe, Eimer, Kruppen, Kausen, Stelenzeug, u. s. w. mit heisser Lauge sorgfältig zu reinigen, und die Stallwände mit Kalk zu überstrichen, und der Stall selbst vorher rein auszumisten.

3. Die mit roskranken zusammen gestandnen Pferde müssen als verdächtig separirt, mit eigenem Stallgeräthe versehen beobachtet und dürfen eben so wenig wie die an Strengel, Räude und verdächtiger Drüse leidenden Pferde zum Vorspann ausgezogen werden.

4. Lassen sich jedoch die eigenthümlichen Kennzeichen der Rosskrankheit an dem verdächtigen Pferde noch nicht entdecken, und die Sachverständigen erklären dessen Krankheit für heilbar, so ist die Kur desselben dem Eigenthümer zu überlassen.

5. Jedes Pferd, welches an einer verdächtigen und so leicht in Rosskrankheit übergehenden Drüse, Strengel u. s. w. leidet, ist mit den zu seiner Wartung und Fütterung nöthigen Geräthschaften in einem besondern Lokale, von den übr-

Niestety nosaczna między koniami w wielu miejscach naszego Departamentu panuje, dla czego po charakterystycznym opisaniu tejże, dla wyłączenia tej malszpuiące policyjne środki wskazać mamy sobie za powód.

1. Każdy właściciel konia o którym ma podejrzenie, iż na nosaczną chorobę, obowiązany jest miejscowej policyjnej Władzy, ta zaś Radcy Ziemiańskiemu o chorobie tej natychmiast donieść, który zaraz śledzenie ię Fizyko- i właściwemu, lub innemu w sztuce bieżnemu poleci.

Aby zaś Panowie Fizycy nie byli zniwalani gwoili śledzenia nosatego konia kosztowne podejmować podróże, powinni Chirurgowie w Departamencie obeznać się z charakterystycznymi znamionami nosaczny, aby w wydarzonych przypadkach z pożytkiem radzić mogli, Panów zaś Fizyków staraniem ma być, dochodzić iak daleko Chirurgowie obowiązku temu zadosyć uczynili, gdzie również i nasz Radca Medycyny, w swych służbowych obiadzkach w tym względzie śledzić onych będzie.

2. Gdy się prawdziwa nosaczna lub choroba robaków okaże, należy zarażone na tę chorobę konie pozabijać, dotknięte przez nich rzeczy i narzędzia, kubły, żłoby, drabki, sale i t. d. gorącym ługiem należyście obmyć, ściany zaś w stajniach wapnem wybielić, wyczyszcwszy one wprzody z gnoiu.

3. Konie, które z nosatemi stały, powinny być iako podeyrzane, odłączone, i osobnymi ściennymi narzędziami opatrzone, również choruiące na myszki, parchy i zółzy, zaprzęgane być nie mają.

4. Gdyby się przecież w podeyrzanych koniach, własne znamiona nosaczny nie okazały, i biegli w sztuce uznali chorobę za podobną do ulsczenia, natenczas leczenie właścielowi pozostawić należy.

5. Każdy koń na zółzy i myszki, które łatwo w nosaczną przemienić się mogą chorowacy, powinien być odłączony i osobno oprzątny, dla którego osobne stajki, osobne miejsce, dopoki tenże od znawców za zdro-

gen zu trennen, bis dasselbe von den Sachverständigen für gesund erklärt ist, worauf alsdann die mit ihm in Anrührung gewesenem Geräthschaften, Krippen und Räufen mit heissem Wasser sorgfältig zu reinigen sind. Hochverdächtige Pferde dürfen weder verkauft noch sonst auf eine andere Weise veräußert, auf keine Gemein-Hütung und zu keiner öffentlichen Tränke gejagt werden. Ebenso wenig dürfen solche Pferde mit gesunden zusammengebannt werden, oder auf andere Art mit diesen in mittel- oder unmittelbare Berührung kommen.

6. Pferde der Fuhrleute und Pferde-Händler sind häufig mit der Hochkrankheit befallen, daher die Polizei-/Behörden auf diese besonders achten und bei ihnen unvermuthete Revisionen durch Sachverständige eintreten lassen müssen. Namentlich ist dies an Orten nothwendig, wo bedeutende Märkte statt finden.

7. Um die Verbreitung der Hochkrankheit durch inficirte Krippen, Räufen, Eimer und Ställe in den Wirthshäusern möglichst zu verhüten, wird es den Gastwirthern und Auspännern zur Pflicht gemacht, auf die bei ihnen unterzubringenden Pferde ein genaues Augenmerk zu richten, und kein der Hochkrankheit verdächtiges Pferd aufzunehmen, vielmehr der Orts-/Polizei-/Behörde unverzüglich von dessen Ankunft Anzeige zu machen, die demnächst das Weitere veranlassen wird.

8. Die Gastwirthe und Auspänner sind gehalten wöchentlich wenigstens Einmal die Krippen, Räufen, Thüren und Wasser-Eimer ihrer Ställe mit heisser Lauge zu reinigen, die Polizei-/Offizianten werden die Beobachtung dieser Vorschrift kontrolliren, und jeden Unterlassungsfall mit 1 Rthlr. Strafe rügen.

9. Wer diesen polizeilichen Anordnungen zuwider handelt, und durch Nichtbefolgung derselben die weitere Verbreitung der Krankheit vorzüglich veranlaßt, verfällt nach Anleitung des allgemeinen Landrechts, Theil II. Tit. 20. §. 1506 und 1507 in eine sechsmonatliche bis drei bis zehnjährige Zuchthaus- oder Festungstrafe.

Vorstehendes bringen wir zur allgemeinen Kenntniß des Publikums und zur Nachachtung für die betreffenden Behörden.

Bromberg, den 24ten Mai 1816.

Königlich Preussische Regierung.

Erste Abtheilung.

wego uznany nie zostanie, wyznaczyć należy, późnięj statki, żłob, i drabie, których się tykał, gorącą wodą dobrze wymyć potrzeba. Podeyrzane o nosaciznę konie, niepowinny byż przedawane, wymieniane, ani w żadnym względzie zbywane, ani też na wspólny pastewnik i do wody razem wypuszczane. Tem maiey byż ze zdrowemi sprąggane, aby bądź pośrednio bądź bezpośrednio tychże się nie dotykały.

6. Najczęściej konie furmańskie i kupujących koni bywają nosate, dla czego policyjne Władze nad tem czuwać i niespodziane rewizye przez znawców czynić mają. Mianowicie jest to tam potrzebnem gdzie znaczne iarmarki na konie bywają.

7. Aby szerzeniu się nosacizny, przez zarażone żłoby, drabie, kubły i stajnie po gościnnych domach, zapobiec można, kładziemy ten obowiązek na gościnnych i postugaczów, iżby pilnie mieli oko na konie u nich przebywujące, i żadnego podeyrzanego o nosaciznę nie tylko nieprzyjmowali, ale raczej o przybyciu takowego miejscową policyą natychmiast nwiadomiali, która tu dalsze przedsięwzięcie kroki.

8. Obowiązkiem gościnnych i postugaczy jest, przynajmniej co tydzień żłoby, drabie, drzewi i kubły po swych stajniach, gorącym obmywać ługiem, Officialisci policyni baczyć nad wykonaniem tych przepisów będą, a każde tu zaniedbanie opłatą talera i ukaraż.

9. Ktoby przeciwko tym policyjnym urządzeniom postępował i przez niestosowanie się do tychże zarażę nosacizny umyślnie rozszerzał, podpadnie wedle osnovy ogólnego prawa krajowego części II. Tit. 20. §. 1506 i 1507 karze od szesćmiesięcznego do ioletniego więzienia w domu poprawy lub w twierdzy.

Co do wiadomości publicaney i stosowania się właściwych Władz i Officiantów podajemy.

Bydgoszcz, dnia 24. Maja 1816.

Król. Pruska Regencya.

Wydział. Pierwszy.

Vorsichtsmaassregeln gegen das Scharlachfieber.

In einigen Gegenden von Ostpreussen herrscht das Scharlachfieber, und drohet unter ungünstigen Verhältnissen sich auch unserm Departement mitzutheilen. Wir bringen daher nachstehende Instruktion zur allgemeinen Kenntniss, und beauftragen die Herren Geistlichen, Schullehrer und Dorfschulzen, diese dem Publico durch Erläuterung so gemeinnützig wie möglich zu machen.

Bromberg, den 7ten Juni 1816.

Rönigliche Preussische Regierung. Erste Abtheilung.

Instruktion, wie man bei dem jetzt so allgemein herrschenden Scharlachfieber zu verfahren hat.

Berlin, den 5ten September 1801.

Da seit einigen Jahren das Scharlachfieber nicht nur viel allgemeiner bei uns herrscht, sondern auch in Rücksicht seiner Zufälle und Folgen argleich gefährlicher ist als ehemals, indem die Anzahl der in hiesiger Gegend innerhalb eines Jahres an dieser Krankheit Verstorbenen, der Anzahl der in den vorhergehenden letzten siebenzehn Jahren daran Verstorbenen wenigstens gleich kommt, wo nicht gar dieselbe übertrifft: so findet sich das Ober: Collegium Medicum et Sanitatis veranlaßt, nachstehende Instruktion über diese Krankheit und ihre Folgen zum Besten des Publikums öffentlich bekannt zu machen.

Das Scharlachfieber (auch der rothe Hund genannt) ist eine über die Haut nicht erhabene Ausschlags: Krankheit, die sich durch Ansteckung am häufigsten Kindern, oft aber auch Erwachsenen mittheilt; anfänglich an einzelnen Theilen des Körpers, gewöhnlich zuerst am Halse, an dem Vorderarm und auf der Brust unter der Gestalt kleiner abgesonderter, hochrother Flecken erscheint, welche bald darauf allmählig zusammenfließen, und den ganzen Körper, oder doch einzelne Theile desselben, mit einer Scharlachrothe überziehen.

Gewöhnlich kündigt sich diese gefährvolle Krankheit durch nachstehende Zufälle an, als: Frösteln mit abwechselnder, starker Hitze, Schwindel, Schwere des Kopfes, Neigung zum Schlaf, oder Schlaflosigkeit (erstere mehr bei Kindern, letztere bei Erwachsenen), Trägheit, rothe Augen,

Szrodki ostrożności przeciwko szkarlatowéy febrze.

W niektórych okolicach Pruss Wschodnich panuje febra szkarlatowa, i w niepomysłnych stosunkach zbliżając się, Departamentowi naszemu zagraża. Podaćmy przeto następną instrukcyę do publiczney wiadomości i zalecamy JPP. Duchownym, Nauczycielom i Szółtysom wsiów, aby ją swéy Publicznosci przedkładne objaśnienia ile bydy może użyteczną zrobić starali się.

Bydgoszcz, dnia 7. Czerwca 1816.

Krol. Pruska Regencya.

Pierwszy Wydział.

Instrukcyja iak w czasie teraźniejszego powszechnego panowania febrzy szkarlatowéy postępować należy.

Berlin, dnia 5. Września 1801.

Gdy od lat kilku, febra szkarlatowa nie tylko bardzo powszechnie u nas panuje, lecz także w względzie swych wypadków i skutków nie równie niebezpieczniejszą jest iak dawniey, gdyż ilość zmarłych na chorobę tę w Rezydencyi tuteyszej w przeciągu roku jednego, równa się przynajmniéj ilości zmarłych na nią w poprzednich ostatekch 17 stu latach, jeżeli iéy nawet nieprzenosi. Naczelne przeto Collegium medicum et sanitatis kładzie sobie za obowiązek, następną instrukcyę o chorobie téy i iéy skutkach, dla dobra publicznego do powszechnéy podań wiadomości.

Febrza szkarlatowa, jest choreba matych na skórze wyrutów, która się przez zarazę: najszybciey dzieciom, często zaś i dorosłym osobom udziela; początkowie się na szczególnych częściach ciała, powszechnie zaś najszybciey na szyi, na ręce po łokcie, i na piersiach pod postać matych odosobnionych, bardzo czerwonych plam okazuje, które w krócie potem zwolna w kupę siewając się, całe ciało, lub też pojedyncze części iego, szkarlatową czerwonością pokrywają.

Niebezpieczną tę chorobę poważnie następné wypadki poznać daia, iako to: zimna drżaczka i na przemiany mocna gorączka, zawrot, ciężkość głowy, skłonność do snu, lub bezsenność (pierwsze trafia się więcéy u dzieci, ostatnie u dorosłych osób) oziężatość,

trockne Nase, Nasenbluten, öfteres Niesen, Schmerz-
hafte Kinnbacken und Ohren: Drüsen, undeutliche
veränderte Sprache, starken Durst, trocknen
und brennenden Hals, Beschwerlichkeit des Schlun-
gens, Halsweh: Steifigkeit des Halses, Belem-
mung und Stiche in der Brust, verlorne Eßlust,
Leibschmerzen, Erbrechen, Harnzwang, Leibesver-
stopfung, herumziehende oder feststehende Rücken-
und Gliederschmerzen.

Am zweiten, gewöhnlicher am dritten Abend
nach Eintritt obiger Beschwerden, erscheinen zuerst
im Gesicht und am Halse obige bereits erwähnte
einzelne rosenrothe Flecken, die in Kurzem zu-
sammenschießen, und die gewöhnliche Hautfarbe in
eine scharlachrothe verwandeln. Nach der Erschei-
nung des Ausschlags verschwinden jene Zufälle fel-
nerweges, vielmehr wird der Kranke unruhiger,
er raselt besonders des Nachts, wirft sich im Bette
hin und her, ohne die gewünschte Ruhe zu
finden. Mit dem anbrechenden Morgen lassen
einige Zufälle, besonders die Unruhe und das Zer-
rereden, etwas nach, kehren jedoch gegen Abend,
und zwar oft stärker wieder zurück, und vermeh-
ren oder vermindern sich nach der verschiedenen
Stärke der Krankheit, bis gegen den siebenten,
öfters neunten Tag. Um diese Zeit verschwindet
die Wärme allmählig in der nämlichen Ordnung,
wie sie erschienen ist, die Haut wird rauh, und
löset sich besonders an Händen und Füßen in gan-
zen Stücken, am übrigen Theil des Körpers aber
nur kleinartig ab.

Nicht immer kündigt sich aber diese Krank-
heit unter obiger Gestalt und nach der erwähnten
Ordnung an; oft befällt sie die Menschen plötz-
lich, und der Ausschlag ist in den ersten sechs
Stunden schon sichtbar, so, daß die Kinder oft
noch herumlaufen und spielen, wenn sie schon
über den ganzen Körper mit Scharlach be-
deckt sind; oft ist sie auch so gelinde, daß die
Kranken sich nur über wenige, und zuweilen über
gar keine der vorhin beschriebenen Zufälle beklagen,
sondern während der ganzen Krankheit so munter
und wohl find, daß sie nur mit Mühe im Bette
erhalten werden können.

Das Scharlachgift ist äußerst flüchtig, tritt
schnell zurück und wirft sich leicht auf das Gehirn
oder die Lunge, und tödtet in wenigen Stunden,
ja oft in wenigen Augenblicken. Besonders ge-
schieht dieses, wenn die Krankheit bössartig ist,
oder wenn die Kranken in den ersten sieben bis
neun Tagen der Krankheit nicht mit aller möglichen

zuerwoność oczu, suchość nosa, cięczenie krwi
z tegoż, częste kichanie, ból podbrodka, gru-
czoły za uszami, zmniejszenie i niewyraźność
mowy, mocne pragnienie, suchość, palenie i
boleść gardła, ciężkość połykania, sztywność
szyi, ścisnienie i kłucie w piersiach, niechęć
do pokarmu, boleść żołądka, womity, przy-
miesz do moczu, zawardzenie żołądka, lub
ciągnięcia w krzyżach i plecach boleści.

Drugiego, a zwykle trzeciego dnia po
zajściu rzeczonych dolegliwości, okazują się
nawpierw w twarz i na szyi powyższe do-
piero wymienione pojedyncze różowe plamki,
które w krótko do kupy zlewają się, i zwy-
czajny kolor skóry w czerwono-szarłatowy
zamieniają. Po okazaniu się wyrzutu, owe
dolegliwości bynajmniej nienikną, owszem
chorzy, stałe się niespokojniejszym, pomiesz-
nym osobliwie w nocy, rzucają się po łóżku
tu i owdzie, bez znalezienia pożądaney spo-
kojności. Ku dniowi ustają nieco niektóre
dolegliwości, osobliwie niespokojność i błę-
dna mowa, wracają jednak na wieczór mo-
nolne i pomnażają lub zmniejszają się podług
różności mocy choroby aż do 7go często też
8go dnia. W tym czasie, niekiedy czerwoność
zwolna w tym samym porządku w jakim się
okazała, skóra stała się chropowatą, i szcze-
gólnie na ręku i nogach kawałkami, na in-
nych zaś częściach ciała nakrztat kleiu od-
pada.

Niezawsze jednak choroba ta sięgą powyż-
szej postaci, i podług nadmienionego porządku
okazuje, często nagle ludzi napada, i wyrzut w
pierwszych 6 godzinach okazuje się widocznie,
tak, że dzieci często jeszcze biegają i igrają, gdy
już ich całe ciało szkarłatem jest okryte; często
też jest tak łagodną, że chorzy niektóre tylko
a poczęści wcale żadnych powyższych opisanych
dolegliwości niedoświadczą, lecz i owszem pod-
czas całej tej choroby tak żywymi i zdro-
wymi bywają, że z trudnością w łóżku ich
utrzymać można.

Zaraza szkarłatowej febry jest bar-
dzo szybka, powraca prędko, rzuca się
łatwo na mózg i płuca, zabija w kilku go-
dzinach a często w kilku momentach. Szcze-
gólnie dzieje się to, gdy choroba jest złego
gatunku, lub gdy chorzy w pierwszych 7 lub
9 dniach choroby nie z przyzwyczajoną troskliwo-
ścią od zaziębnienia strzeżeni bywają. Skoro

den Sorgfalt vor Erkältungen gehütet werden. Sobald daher diese Krankheit herrscht; so müssen bei der geringsten Erscheinung der oben angeführten Zufälle die Kinder sogleich ins Bett gebracht werden. Das Bett darf weder zu nahe ans Fenster, oder an die Thür, noch zu nahe an den Ofen gestellt werden, indem auch allzugroße Hitze der Krankheit nachtheilig ist. Besonders muß der Zutritt von Zug und kalter Luft sorgfältig vermieden werden, denn diese veranlaßt nicht selten einen schnellen Tod; deshalb muß das Krankenbett in der Stube so gestellt werden, daß bei Oeffnung der Thüre die kalte eindringende Luft nicht auf dasselbe stoße.

Jeder, der zum Kranken geht, muß nicht sogleich beim Eintritt in die Stube aus Krankenbett treten, sondern bei kalter Witterung sich erst am Ofen erwärmen, oder fern vom Kranken sich eine Weile aufhalten. Einem Scharlachkranken darf weder das Bett gemacht, noch die Wäsche gewechselt werden, als nur mit der größten Vorsicht und Fürsorge gegen die so leicht mögliche Erkältung, und mit der Vorsicht, daß sowohl die Wäsche als das Bett vorher gehörig getrocknet und erwärmt werden. Selbst die Lebensöffnung und das Urinlassen müssen mit der größten Behutsamkeit in Gefäße, die ins Bett gebracht werden, geschehen. Die Kinder müssen erforderlichen Falls mit Gewalt im Bett erhalten werden; besonders muß zur Nachtzeit ununterbrochen jemand beim Bette sitzen, und Sorge tragen, daß der Kranke sich nicht durch Entblößung erkälte.

In der Periode des Abtrokens, welche, wie schon erwähnt, den siebenten bis neunten Tag eintritt, droht dem Kranken eine weniger schnelle, aber nicht geringere Gefahr. Die geringste Erkältung während dieser Zeit veranlaßt eine Geschwulst des ganzen Körpers, die sich gewöhnlich folgendermaßen einstellt: Die Absonderung des Urins wird sparsam; obgleich die Kranken oft große Neigung und zuweilen alle Viertelstunden Drang zum Urinlassen empfinden: so ist dasselbe doch beschwerlich, und besteht oft nur in wenigen Tropfen. Der Urin selbst ist zuweilen blaß, wie klares Wasser, zuweilen aber auch dunkelbraun, dick und trübe. Dabei schwellen Gesicht, Füße, Unterleib und Geburts-Theile oft bis zum Plagen; das Fieber wird stärker, und diese Krankheit, wel-

wie choreba ta panuje: natenczas za najmnieyszem okazaniem się powyżey rzeczonych znamion, powinny być daleci do łózka wzięte. Łóżko niepowinno być ani blisko okna lub drzwí, ani też blisko pieca postawione, gdyż za wielką gorączkę chorobietęy szkodzi. Szczególniey zaś przeciągu powietrza i zimna iak najmniey strzedz się należy, gdyż to często prędka śmiercią zagraża; dla czego łóżko chorego tak w izbie ustawić należy, izby przy otwieraniu drzwí, wdzierające się zimne powietrze, bynajmniey go niedochodziło.

Każdy do chorego przychodzący, niepowinien wszedłszy do izby zaraz do chorego zbliżać się, lecz w czasie zimnego powietrza pierwey się u pieca rozgrzać, lub też z daleka od chorego nieiaki czas się zatrzymać. Z nadem u choremu na febrę szkarłatową, nienależy ani łózka stać, ani bielizny przemieniać, iak tylko z naywiększą przezornością i staraniem przeciwko łatwo nastąpić mogącemu oziębieniu, i starać się, aby tak bielizna iako też pościel wprzody dokładecznie wysuszoną i wygrzaną była. Tzzeba nawet z ostrożnością wstawiać w łóżko nacynia do wypróżnienia żołądka i wypuszczenia moczu. Dzieci powinny być w razie potrzebnym gwałtem w łóżku trzymane; szczególniey zaś w nośy powinien ktoś ciągle przy łóżku siedzieć i o to się starać, aby się chory przez odkrycie nieoziębił.

W czasie przysychania wyrzutu, które, iak się powiedziało, w siedm lub dziewięć dni przypada, grozi lszsze choremu nie tak prędkie lecz niemate niebezpieczeństwo. Najmnieysze oziębienie w czasie tym sprawia nabrzmiałość całego ciała, która się wyznacznie następnym sposobem okazuje, to iest: puszczenie moczu bywa rzadkie, chociaż choroby często wielką skłonność, a niekiedy co kwadrans do puszczenia moczu potrzebę czują, przychodzi to przecież lez z ciężkością i tylko w kilku kropłach.

Mocz sam bywa niekiedy tak bladey iak czysta woda, niekiedy zaś też ciemny, gęsty

die nun eine vollkommene Wassersucht ist, - endet sich oft mit dem Tode.

Auch bei der gelindesten Krankheit muß der Kranke wenigstens vier Wochen das Bett, und sogar im Sommer sechs Wochen die Stühle hüten, weil auch selbst nach dem gelindesten und gutartigsten Scharlachfieber die so eben beschriebene Wassersucht entsteht.

Ist die Krankheit gelinde: so bedarf es nur des flüssigen Trinkens von Fliederthee, warmer Hasergrütze, oder Graupenschleim, lauwarmen Wasser mit Willch u. s. w.

Diese Getränke, in reichlichem Maasse getrunken, befördern die Ausdünstung, und unterhalten den Ausschlag. Sind die Halschmerzen bedeutend: so muß man den Dampf von Fliederblumenthee, worin etwas Honig und Essig gegossen worden, in den Hals gehen lassen, und, wenn das Alter des Kranken es gestattet, so muß alle halbe Stunden einmal mit dieser Mischung gegurgelt werden. In den ersten acht Tagen dürfen die Kranken außer Hasergrützsuppe, Graupenschleim, Semmelsuppe nichts genießen. Nur erst nach dieser Zeit kann leichtes Gemüse, als: Moorsüßkorn, Spinat, gekochtes Obst, Niersuppe, Kalbsfleischbrühe u. s. w. genossen werden.

Ist die Krankheit aber heftiger, ist eine Halsentzündung zuwegen, die durch schmerzhaftes sehr beschwerliches Schlingen, veränderte Sprache und heftige Schmerzen im Halse sich verräth oder stellen sich mehrere von den oben angeführten heftigen Zufällen ein: so muß ohne allen Aufschub sogleich die Hülfe eines Arztes gesucht werden.

Sollte das Scharlachgift sich auf die Drüsen des Halses werfen, und sollten diese entzündet werden und anschwellen: so muß man sogleich suchen, diese Entzündung durch warme Umschläge von ganz dick gekochter Hasergrütze oder Semmel in Willch gekocht, worunter noch etwas Safran gethan werden kann, zur Eiterung zu bringen. Bei eintretender Wassersucht ist eine Abkochung von einem Loth Cremor Tartari, mit einem halben Quart Brunnenvasser aufgekocht, und ein Paar Eßlöffel voll Flieder- oder Wachholdermus zugesetzt täglich lauwarm ausgetrunken, sehr heilsam. Diese Portion ist für ein dreijähriges Kind, und muß nach Verschiedenheit des Alters vergrößert oder vermindert werden. Weicht die Geschwulst

in metny. Przytóm puchną, twarz, nogi, wot, członki rodzayne, prawie aż do pęknięcia; febra, bywa tęższa, azatém ta choroba, która jest zupełnie iak puchlina, kończy się nayeczęściej śmiercią.

Przy nayłagodniejszyey nawet chorobie powinien chory przynaymniéy 4. tygodnie z łóżka, a z izby 6. tygodni niewychodzić, gdyż po nayłagodniejszyey nawet i dobrej febrze szkarłatowéy, dopiero opisana puchlina wszcząć się może.

Jeżeli choroba jest łagodna: natenczas potrzeba dawać pić bżową herbatę, ciepły kłiek z kaszy owsianney lub ięzcmiennéy, letnią wodę z mlekiem i t. d.

Napdy ten w dostateczney ilości piiaę, pomaga do wyparowania i utrzymywania wyrzutu. Jeżeli boleści gardła są mocne, natenczas trzeba parę z herbatą bżową, dodawszy do nięy nieco miodu i octu, w gardło wciagać, a gdy wiek chorego tego dozwala, co poć godziny nawet mieszaniną tą gardło płukać. W pierwszych ośmiu dniach niepewni chorzy nic innego iest prócz zupy z kaszy owsianney, kłeyku ięzcmiennego, i zupy z bułęk. Po upływie czasu tego, dopiero można lekką jarzynę, iako to: marchiew, szpinak, gotowany owoc, zupę z piwa, resztę cięlcę i t. d. na pokarm używać.

Jeżeli zaś choroba jest mocniejszyą i przytém zapalenie gardła, tudzież bolesne i ciężkie tykanie, zmieniona mowa i ciężkie boleści w gardle czuć się daia, lub jeżeli się więcéy z powyżey opisanych wypadków okazuje, natenczas pomocy doktora zażądać tu bezzwłocznie potrzeba.

Jeżeli by się zaraza febrzy szkarłatowéy na gruczoły gardła rzuciła, i jeżeli by te zapaliły się i napuchły, natenczas starać się trzeba, zapalenie to ciepłemi katalazmami z gotowaney gęsto kaszy owsianney lub bułęk w mleku do czego nieco szafranu przydać należy, do zropienia doprowadzić. Wczasie okazania się puchliny, skuteczną iest rzeczą, aby zgotowawszy ieden łot Cremor Tartari z pół kwartą wody zdrojowéy, i dawszy do tego dwie pełne łyżki bżowych lub jałowcowych powideł, toż codziennie letnio pić. Porcyta ta dostateczną iest dla trzechletniego dziecka i podług różności wieku powiększoną lub zmniejszoną być może. Je

dem Gebrauch dieses Mittels nicht sehr bald: Ist die Verordnung eines Arztes erforderlich, so wie es überhaupt sehr rathsam ist, bei dieser gefährlichen Krankheit, wenn sie auch noch so gelinde zu seyn scheinen sollte, wenigstens den Rath eines Arztes einzuholen, indem keine Krankheit so leicht und so schnell tödtlich wird, als das Scharlachfieber.

Uebrigens wird den Gutsbesitzern, Beamten, Predigern und Pächtern bestens empfohlen, bei ihren Gemeinden auf die genaue Befolgung dieser Anweisung zu halten.

Berlin, den 5ten Oktober 1816.

Königlich Preuss Ober-Collegium
Medicum et Sanitatis.

Die Visitation der Material- und Weinhandlungen betreffend.

Früher ergangenen höhern Verfügungen gemäß, werden hierdurch sämtliche Herren Kreis-Physiker unsers Departements angewiesen, die in ihren Geschäftskreisen befindlichen Material- und Weinhandlungen von Zeit zu Zeit Revisionen zu unterwerfen. Diese Revisionen können gelegentlich bei Dienstreisen der Herren Physiker, und müssen jederzeit mit Zuziehung der Orts-Polizei-Behörde unternommen werden. Die Revisionen der am Wohnorte der Herren Physiker befindlichen Material- und Weinhandlungen können zu jeder Zeit stattfinden, und müssen sich die Physiker hinsichtlich dieser nur vorher mit der Orts-Polizei-Behörde einigen.

Gegenstände der Prüfung bei diesen Revisionen sind:

1. Reinlichkeit sowohl in den Läden, als auch in den Waaren-Lagern, in so weit dieselbe beobachtet werden kann und muß. Namentlich muß auf die Reinhaltung der Aufbewahrungsmittel, der Waageschaalen, Gemäße und dergleichen gesehen und darauf gehalten werden, daß besonderes Gemäß und besondere Waageschaalen, für die verschiedenen zum menschlichen Genuß bestimmten, und für die der menschlichen Gesundheit durch Genuß gefährlich werdenden Artikel vorhanden sind.
2. Ordnung und Zweckmäßigkeit bei dem Verkauf und der Aufbewahrung der Waaren. Kupferne und bleierne Gefäße, Gemäße und Waageschaalen dürfen nicht geduldet, auch darf nicht zu-

zeli puchlina po użyciu sposobu tego nieprędko schodzi, natenczas przywołać Doktora potrzeba, a szczególniej radzi się każdemu, aby w czasie niebezpiecznej tej choroby, chociaż by się ta fagadną wydawała, przynajmniej rady Doktora zasięgnął, gdyż żadna choroba tak łatwo i tak prędko o śmierć nieprzyprawia iak febra szkarlatowa.

Nakoniec zalecamy iak najmocniéj Dzieciom dobr, Urzędnikom, Duchownym i Dzierżawcom, aby nad dopełnieniem przepisów tych przez ich gminy ściśle czuwali.

Berlin, dnia 5. Września 1801.

Król. Pruskie Naczelné Collegium
Medicum et Sanitatis.

O rewizyi handłów materyalnych i winnych.

Stosownie do wyszłych dawniey wysokich urzędzeń, zalecamy ninieyszem wszystkim JPP. Fizykom Powiatowym Departamentu naszego, aby znaydujące się w obwodzie ich działań, materyalne i winne handle od czasu do czasu rewidowali. Rewizye te przy obiadzkach JPP. Fizyków w interessach służbowych czynionych, za zniesieniem się z Władzą miejscową policyiną, okolicznie przedsiębrane bydz mogą. Rewizye materyalnych i winnych handłów w miejscu zamieszkania JPP. Fizyków znaydujących się, każdego czasu nastąpić mogą, i względnie tym powinni się tylko wprzódy Fizycy z miejscową policyiną Władzę znieść.

Przedmioty śledstwa przy podobnych rewizyach są następujące:

1. Czyistość tak w sklepach iako też składach towarów, iak dalece ta uważaną tu bydz może i powinna. Mianowicie na czyście utrzymywanie ważków, miarek i innych tym podobnych, uważać, i tego dozierać należy, aby się dla różnych do ludzkiego użycia przeznaczonych, i ludzkiemu zdrowiu przez użycie szkodliwemi stać się mogących artykułów, osobne ważki i miarki znaydowały.
2. Porządek i przyzwolność przy sprzedaży i zachowaniu towarów. Miedziane i ołowiane naczynia, miarki i ważki cierpiane bydz niemoga, tudzież dozwołonem bydz niemo-

gegeben werden, daß der menschlichen Gesundheit nachtheilige Artikel in der Nähe der zum menschlichen Genuß bestimmten Waaren, und so schlecht aufbewahrt werden, daß leicht letztere mit eßbaren vermischt und verunreinigt werden können.

Eben so wenig dürfen zum Genuß der Menschen bestimmte Waaren, die durch Rässe, Hitze, u. s. w. verderben und schädliche Eigenschaften annehmen können, an Orten dieser Art aufbewahrt werden.

3. Reinheit und Unverfälschtheit der zum menschlichen Genuß bestimmten Waaren. Es kann hier nur von solchen Verfälschungen und Verderbnissen dieser Waaren die Rede seyn, die der Gesundheit offenkundigen Schaden drohen, z. E. der Weine durch Blei, Präparate und dergl. m:

4. Muß auch nach Anleitung des Königl. Preussischen Medicinal-Ediktes vom Jahre 1725, und der revidirten Apotheker-Ordnung vom 11ten Oktober 1801. revidirt werden, ob die Materialisten verbotene Waaren und in welcher Quantität sie dieselben führen und verkaufen. Vorgefundene, der menschlichen Gesundheit schädliche Waaren sind sofort zu versiegeln, und unter polizeiliche Obhut zu nehmen, schädliche Geräthe sind zu kassiren und unbrauchbar zu machen und schädliche Gebräuche, Gewohnheiten und Anordnungen müssen gerügt und Verbesserungen dringend empfohlen werden. Ist Gefahr im Verzuge, so berichten die Herren Physiker über den Ausfall dieser Revisionen sofort und separat an uns; wo nicht, so erwarten wir die Mittheilung der desfallsigen Resultate in den geordneten Quartal-Sanitäts-Berichten unter der vorschristsmäßigen Rubrik.

Bromberg, den 24ten Mai 1816.

Königlich Preussische Regierung. Erste Abtheilung.

Verordnung zum Zweck einer sorgfältigeren Kontrolle der Kriminal-Polizei.

Der Ueberblick von den im Laufe eines jeden Jahres begangenen, die öffentliche Sicherheit besonders interessirenden Verbrechen, ist bis jetzt nicht Aufmerksamkeit genug gewidmet worden, so wichtig sie auch in mehr als einer Beziehung ist.

ze, izby szkodliwe zdrowiu ludzkiemu artykuły, w bliskości towarów na użytek ludzki przeznaczonych, tak źle zachowane były, żeby ostatnie z pierwszymi łatwo się mieszać i zaplugać mogły. Niemniej towary na użytek ludzki przeznaczone, która przez wilgoć, gorącość i t. d. zepsuć się i szkodliwych własności nabrać mogą, w nietych miejscach tego rodzaju zachowane być niepowinny.

3. Czyłkość i niesfałszowanie towarów do użytku ludzkiego przeznaczonych. O takowych tylko sfałszowaniach i zepsuciach towarów rozumieć się tu ma, które oczywiście niebezpieczeństwem zdrowiu ludzkiemu zagrażają, n. p. wina ołowianą sfałszowane preparaturą i t. m. podobne.

4. Wedle przepisów Królewsko-Pruskiego medycynalnego Edyktu z roku 1725. i rewidowanego aptecznego regulaminu z dnia 11. Października 1801, rewidować także należy, czyli materyjaliści skazane towary i w jakiej ilości sprowadzają i sprzedają. Znalezione ludzkiemu zdrowiu szkodliwe towary, powinny być natychmiast zapieczętowane, i pod policyjną obserwacyą wzięte, szkodliwe narzędzia, mają być skasowane i popsute, szkodliwe zaś używanie, zwyczaj i rozporządzenia należy zakazać i poprawę ściśle zażądać. Jeżeli przez przewłokę niebezpieczeństwo zayść by mogło, natenczas Fisycy Powiatowi o wypadku rewizyi téj natychmiast i w szczególności donieść nam powinni, jeżeli zaś nie, natenczas otrekując się będziemy wiadomości o wypadkach w téj mierze w poleconych im kwartalnych zdrowia raportach pod słowną rubryką.

Bydgoszcz, dnia 24. Maja 1816.

Król. Pruska Regencya.
Wydział Pierwszy.

Urządzenie tyczące się baczniejszego kontrolowania Policyi krajowej.

Wykaz popełnionych w ciągu roku szczególnie publiczną spokojność obchodzących zbrodni, nie ściągał dotąd dosyć uwagi tak a wielu względów ważnych.

Ermittelte der unterzeichneten Regierung untergeordnete Polizei Behörden werden daher in Gemäßheit einer Verfügung des Königlich hohen Ministeriums der Polizei aufgefordert, ihre Aufmerksamkeit hierauf zu richten, und nicht allein, wie bisher schon vorgeschrieben war, die in ihrem Sprengel begangenen Verbrechen sofort der Regierung anzuzeigen, sondern auch quartaltlich das Verzeichniß derselben mit der Bemerkung: ob, und wann der Verbrecher entdeckt und an die Kriminal-Justiz abgeliefert sey, einreichen, aus welchen Verzeichnissen die Königl. Regierung die allgemeine Uebersicht zusammen zu stellen und gleichfalls vierteljährig dem hohen Polizei-Ministerio einzureichen hat.

Diese Liste müssen

1. für jede Gattung von Verbrechen mit gehöriger Unterscheidung der verschiedenen Arten derselben eine besondere Kolumne und
2. die Bemerkung der Zeit und des Orts worin ein jedes verübt worden, und zwar unter Separation der Städte von dem platten Lande, enthalten, wie das nachfolgende Schema mit mehrerem nachwieset.

Die letzte Kolumne ist zu Bemerkungen, insbesonderheit über die Entdeckung des Verbrechers etc. zu benutzen.

Für das halbe Jahr vom 1sten Januar bis zum letzten Junius d. J. sind diese Listen mit dem 1sten Juli, künftig aber mit dem Ablauf jeden Quartals und zwar längstens bis zum 1sten Oktober, 1sten Januar, 1sten April und 1sten Juli einzureichen, bei 1 Rthlr. Strafe, die um so unerlässlicher ist, als die Quartals-Tabelle von hier aus gleichfalls der vorgeordneten Staats-Behörde eingereicht werden muß, aus welcher dieselbe alljährlich des Königs Majestät eine allgemeine Uebersicht vorzulegen beabsichtigt, daher mit der größten Strenge darauf gehalten werden wird, daß die Termine von den Unter-Behörden pünktlich eingehalten werden.

Bromberg, den 10ten May 1816.
Königlich Preussische Regierung.
Erste Abtheilung.

Wszelkie przeto podpisany Regencyi podwładne policyjne Władze, stosownie do urzędzenia Królewskiego Wysokiego Ministerium Policyi wyzwa się, iżby szczególną swą uwagę nato zwrocili, i nietylko iak już dotąd przepisano było, popełnione w ich obwodzie zbrodnie natychmiast Regencyi donosili, lecz nadto ciwierćrocznie wykaz tychże z objaśnieniem czyli i kiedy zbrodzień odkryty i do kryminalnego Sądu oddany został, podawały, z których to wykazów Królewska Regencya ogólny wykaz układając, i również co ciwierćroku Wysokiemu Ministerium Policyi podawać obowiązana jest.

1. Listy te muszą mieć osobne kolumny, na każdy gatunek zbrodni z dokładnem rozróżnieniem rozmaitych mieysc.
2. Wyszczególnienie czasu i mieysca w którym zbrodnia popełniona została, osobno jednak co do miast i osobno co do wsiów iak następujące Schema wskazuje, obeymować powinny. Ostatnia kolumna mianowicie zostawiona jest do wyszczególnienia odkrytę zbrodni etc.

Listy takowe są półrocznemi od 1. Stycznia aż do ostatniego Czerwca b. r. w dniu 10. Czerwca, na przyszłość zaś po upływie każdego ciwierćrocza, a mianowicie w dniu 10. Pazdziernika w dniu 10. Stycznia w dniu 10. Kwietnia, i w dniu 10. Czerwca pod karą tal. 1 podawane być mają, która tym mniej darowana być może, gdy ciwierćroczne Tabele i przez nas wyższę Zwierzchnośći podawane być muszą, z korych Zwierzchność ta rocznie wykaz Najjaśniejszemu Panu podawać zamysła, dla czego termina podwładnym Władzom wskazane, z największą ostrością pilnowane będą.

Bydgoszcz, dnia 10. Maja 1816.
Król. Pruska Regencya.
Wydział Pierwszy.

U e b e r s i c h t
der im Departement der Königl. Regierung zu N. N. begangenen Verbrechen.
Erstes Quartal. Januar, Februar und März 18

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Dat. rum. 18	Ort, wo das Verbrechen begangen.	Geübene Leichname.	Geübte Mord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	Geübte Raubmord.	
den ten	I. In den Städten.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	Der Thäter ad 3 ist der Justiz abgeliefert. Der Leichnam ad 1 ist noch nicht ausgemittelt, bei den Diebstählen (ad 10) ist bei 3 der Dieb entdeckt.
	1. in der Stadt N. N.														
	2. in der Stadt N. N.														
	II. Auf dem platten Lande.														

W y k a z
popelnionych zbrodni w Departamencie Królewskiój Regencyi N. N.
Kwartal pierwszy. Styczeń, Luty i Marzec 18

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Data. 18	Miejsce, gdzie zbro- dnia popelniona zo- stała.	Znaleziony trup.	Samoboy- stwo.	Zaboystwo.	Morderstwo.	Rozboj.	Zaboystwo żony.	Dziecioboy- stwo.	Oycoboy- stwo.	Poicedunek.	Kradzież.	Gwałtowina kradzież.	Rozboj po drogach.	Podłożenie ognia.	
dnia	I. W Miastach.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	Złoczyńca ad 3 od- dany został do sądu. Trup ad 1 wynale- ziony nie został, przy kradzieży (ad 10) ad 5 złodzi odhryty został.
	1. w mieście N. N.														
	2. - - N. N.														
	II. Wc Wsiach.														

Militair = Angelegenheiten.

Allen im Großherzogthum Posen befindlichen pensionirten Officieren, welche aus den Kassen der Provinz Pensionen erhalten, oder gerechte Ansprüche darauf zu machen haben, wird hiemit anbefohlen, sich bis zum 1sten Juli d. J. bei mir schriftlich zu melden und dabei anzugeben:

- a., Ihren Namen
- b., Charakter
- c., Alter
- d., Geburtsort
- e., Aufenthaltsort
- f., vorige Verhältnisse
- g., Summa der Pension und aus welcher Kasse sie solche bestehen,
- h., Ursache der Invalidität oder Grund warum sie die Pension erhalten.

Diese schriftliche Meldungen und Anzeigen müssen in Zukunft alle 3 Monate bei mir eingehen und zwar den 1sten Juli, 1sten Oktober, 1sten Januar, 1sten April. Die pensionirten Hrn. Officiere werden dagegen ein Attest von mir erhalten, daß sie sich gemeldet haben, und dieses Attest haben sie jedesmal beim Empfange nächst der Anweisung ihrer Pension den Kassen mit vorzuzeigen.

Die Herren Officiere aus fremden Diensten, welche sich hier im Großherzogthum befinden, oder ankommen, nicht durchreisen, sondern sich länger als 14 Tage in der Provinz aufhalten wollen, müssen sich jederzeit gleich nach ihrer Ankunft schriftlich bei mir melden, und dabei

- 1., ihren Namen,
- 2., Charakter,
- 3., Armee, worin sie dienen,
- 4., Dauer ihres Aufenthalts in der Provinz, Zeit ihres Urlaubs, und
- 5., ihren Aufenthalt anzeigen.

Alle Königl. Militair- und Civil-Beohrden werden hierdurch aufgefordert und ersucht, hierauf zu halten, und wenn sich Officiere finden, welche solches versäumen, mir sogleich davon Anzeige zu machen.

Posen, den 6ten Juni 1816.

Der kommandirende General im Großherzogthum Posen.

v. T h ü m e n.

Wszelkim w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem znajdującym się Officerem który z Kasa Wielkiego Xięstwa Poznańskiego Pensyą pobiera, lub prawo żądania takowej posiada, zaleca się ninieyszém, aby się do dnia 1. Lipca r. b. na piśmie do mnie zgłaszali i podali:

- a. swe Nazwisko.
- b. charakter.
- c. wiek.
- d. miejsce urodzenia.
- e. miejsce pomieszkania.
- f. dawniejsze stosunki.
- g. ilość pobieraney Pensyi i z której kassy takową pobiera.
- h. przyczynę lub powód, dla którego Pensyą pobiera.

Powyższe pisemne zgłoszenia i podania w przyszłości co trzy miesiące do mnie czynione być powinny, a to: 1. Lipca, 1. Października, 1. Stycznia, 1. Kwietnia. JP. Officerowie Pensyą pobierający, na to miejsce zaświadczenie o demie odbiorą, iż się zgłosili, które to świadectwo każdy raz przy odbieraniu Pensyi, oprócz Assygnacyi, w kassie produkować powinni.

JP. Officerowie z obcay służby, którzy się w Wielkiem Xięstwie znajdują, lub przybywają, nie przejeżdżają, lecz dłużey niż dni 14 w Prowincyi bawić zamysla, winni się natychmiast zaraz po ich przybyciu na piśmie do mnie zgłosić, i przytym podać:

1. swe Nazwisko.
2. Charakter.
3. Woysko w którym służą.
4. Czas iak długo w Prowincyi bawić myślą, czas ieh Urlopu i
5. Mieysce swego pobytu.

Wzywają i upraszają się ninieyszema wszelkie Królewskie tak woyskowe iak też i cywilne Władze, aby nad wypełnieniem powyższego rozkazu czuwały, i natychmiast mi donosily, skoroby się znalezi tacy Officerowie którzyby zadosyć uczynić powyższemu urządzeniu zaniedbali.

w Poznaniu, dnia 6. Czerwca 1816.

Dowodzący Generał w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem.

de Thümen.

Wohltätigkeits-Anzeige.

Ausser den durch das Amtsblatt No. 19. vom 10. d. M. pag. 206 unterm 3. d. M. bekannt gemachten Beiträgen zur Unterstützung der überschwemmten Weichsel-Niederungen, sind in Berlin nach der Haube- und Epenerischen Zeitung vom 11. d. M. sowohl von der Expedition derselben 1299 Rthlr. 22 gr. 9 pf. das Agio des Goldes ungerechnet, als von dem Herrn Probst Hanstein 375 Rthlr. Gold und 1242 Rthlr. Silbergeld, und von dem Herrn Stadtrath Poselger 638 Rthlr. 12 gr., ohne das Agio des Goldes gesammelt.

Nicht minder haben erhalten

1. in Marienburg

- a) Der Herr Regierungs-Rath Hüßmann an gesammelten Beiträgen in Königsberg in Preußen 1933 Rthlr. 30 gr., von einer Verwandtin in Berlin 15 Rthlr., aus Marienwerder vom Herrn General-Major v. Thiedemann 2 Fr. d'or, aus Pommernisch Stargard 76 Rthlr. 60 gr., aus Rügenwalde 47 Rth., aus Breslau 6 Rthlr., vom Herrn Staatsrath Grafen zu Dohna Wundlacken 2 Fr. d'or, 50 Scheffel Roggen und 2 Ohm Brandtwein, vom Herrn Minister Grafen zu Dohna Excellenz 40 Scheffel Kartoffeln, 10 Scheffel Erbsen, 3 Scheffel Gerste und 3 Scheffel Roggen, von einem ungenannten adelichen Guts-Beisizer aus dem Riesenburgerischen Kreise 80 Scheffel Getreide durch den Herrn Kammerherrn von Rosenberg zu Kilsen.
- b) Der Herr Krieges- und Domänen-Rath König vom Königl. Ostpreuss. Regierungs-Präsidenten 751 Rthlr. 6 gr., vom Herrn Regierungs-Chef-Präsidenten v. Wissmann aus Frankfurt a. d. O. 257 Rthlr. 8 gr., vom Herrn Kommissions-Rath Frenzel aus Langensiefel bei Dargitz 39 Rthlr. 40 gr. 4 pf., vom Herrn Vater und Klopsch aus Strasburg 19 Rthlr. 74 gr., von der Frau Obristlieutenant v. Schimmelpfennig aus Elst 10 Rthlr., von der Frau Obrist v. Bequinnolle zu Seibersdorf 5 Rthlr., vom Dorfe Hohenwalde 2 Rthlr. 60 gr., vom Dorfe Sorgenorth 5 Rthlr., vom Dorfe Augustwalde 14 Rthlr. 30 gr., und vom Herrn Trieglass aus Stelle 1 Rthlr. 30 gr.
- c) Der Herr Kommissions-Rath Schulz von der Freimaurer-Loge in Dromberg 50 Rthlr.,

Oprócz składek na wsparcie wylewem wisły dotkniętych nizin w Dzienniku Urzędowym z dnia 10. b. m. No. 19. pag. 206. pod dniem 3. b. m. obwieszonych, zebranych zostało w Berlinie podług Gazety Haudego i Szpencera z dnia 11. b. m. tak przez ekspedycję tychże tal. 1,299. dgr. 22. den. 9. nierachując w to agio złota, iakoteż przez Proboszcza Hanstein tal. 375. w złocie i tal. 1,242. w kurancie, tudzież przez Radcę mieyskiego W. Poselger tal. 638. dgr. 12. nie rachując w to agio złota.

Niemnię odebrali

1. w Malborku

- a) Radzca Regencyi W. Hüßmann zebranych składek w pruskim Królewcu tal. 1,933. gr. 30, od krewney z Berlina tal. 15, z Kwiczyny od Generała Maiora W. de Thiedemann Fr. d'or 2, z Stargardu w Pomeranii tal. 76. gr. 60, z Riegenwalde tal. 47, z Wrocławia tal. 6, od Radcy Stanu JW. Hrabiego de Dohna Wundlacken Fr. d'or 2, żyta korcy 50, i wódki emów 2, od JW. Ministra Hrabiego de Dohna kartofli korcy 40, grochu korcy 10, ieczmiennia korcy 3, i żyta korcy 3, od bezimiennego dziedzica dobr szlacheckich z Powiatu Riesenburgerkiego, przez W. srambelana de Rosenberg z Kłoctzen zboża korcy 80.
- b) Od Król. Regencyjnego Prezydenta Pruss Wschodnich przez Radcę Wojskowego i Ekonomicznego W. Koenig tal. 751. gr. 6, od Szefa Prezydenta Regencyi W. de Wissmann z Frankfurtu nad odra tal. 257. dgr. 8, od Radcy Kommissyjnego W. Frenzel z Langensiefel przy Gdańsku tal. 39. gr. 40 den. 4, od JP. Bader i Klopsch z Brodnicy tal. 19. dgr. 74, od Podpółkownikowey W. de Schimmelpfennig z Tilzy tal. 10, od Półkownikowey W. de Bequinnolle z Seibersdorf tal. 5, z wsi Hohenwalde tal. 2. gr. 60, z wsi Sorgenorth tal. 5, z wsi Augustwalde tal. 14. gr. 30, i od JP. Trieglass z Stelle tal. 1. gr. 30.
- c) Radzca Kommissyjny W. Schulz, od łoży wolnych mularzy z Bydgoszczy tal. 50, od

vom Königl. Regierungs-Präsidium daselbst 42 Rthlr. 5 gr. 4 pf., von der deutschen Ressource zu Königsberg in Preußen 30 Rthlr., vom Buchhalter Wichmann daselbst 30 Rthlr.

2. in Elbing.

a) Der Magistrat, aus dem Braunsbergischen Landraths-Kreise 599 Scheffel Getreide, 5 Rthlr. vom Herrn Landschafts-Rath v. Schaub zu Kerbsdorf bei Wormditt, 24 Rthlr. 9 gr. von der Stadt Wormditt, und 9 Rthlr. von den adelichen Gütern Altgarschau und Kroffen im Braunsbergischen Kreise.

b) Der Amts-Rath Köher außer den vorhin erwähnten 658 Rthlr. 12 gr., vom Herrn Stadtrath Pöselger in Berlin gesammelt: anderweit von demselben 55 Rthlr., aus der Stadt Elbing und dem Elbingschen Intendantur-Bezirk 1006 Rthlr. 55 gr. 21 pf. nebst bedeutenden Naturalien und Bittsalzen zur ersten Unterstützung, 620 Rthlr. 45 gr. aus der Stadt Danzig, 200 Rthlr. vom Königl. Ostpreuss. Regierungs-Präsidio, 299 Rthlr. 60 gr. vom Herrn Kaufmann Engel aus Königsberg in Preußen, 150 Rthlr. und 15 Rthlr. von Auswärtigen Ungenannten, 50 Rthlr. aus Jasterburg, 33 Rthlr. 30 gr. vom Herrn geheimen Kommerzien-Rath Jebens aus Berlin, 16 Rthlr. 60 gr. aus der Preuss. Mark, 5 Rthlr. aus Schlesien, 6 Rthlr. 60 gr. vom Herrn Superintendenten Dittmann aus Blumenau, 9 Rthlr. 30 gr. 12 pf. von der Stadt Tolkemitt, überhaupt 3115 Rthlr. 85 gr. 17 1/2 pf.

Noch sind vom Herrn Landrichter Hoffmann in Weme für die Falkenauer Niederung daselbst 100 Rthlr. und vom Kaufmann Herrn Elias Senf in Conitz 60 Rthlr. so wie vom Herrn Grafen zu Dohna zu Schlobien 60 Rthlr. für das Weyerböfische Gebiet bestimmt und in der Stadt Marienburg 255 Rthlr. gesammelt, so wie gleich nach ereignetem Damm-Durchbruch bei Wernersdorf, nicht Durchsch, wie fälschlich in einigen Zeitungen angegeben, von den Städten Elbing, Dirschau und Tolkemitt sowohl, als von den Intendanturen Stahm und Marienwerder die Möglichkeit geleistet worden, die erste Noth zu stillen. Dabei haben der Kaufmann Hr. Dembicki und die Rathes Herrn Rinkowski und Stobboy aus Marienburg

Kröl. Prezidium Regencyi tamke tal. 42. gr. 5. den. 4, od niemieckiý resourcy w Królewcu w Prusiech tal. 30, od Buchalt-tra Wichmann tamke tal. 50.

2. w Elblągu

a) Magistrat, z Braunsbergskiego Powiatu zbo-za korcy 599, od Radzcy Kredytu Ziemiań-skiego W. de Schaub z Kerbsdorf przy Wormditt tal. 5, z miasta Wormditt tal. 24 gr. 9, z dóbr szlacheckich Abtgarschau i Krossen w Powiecie Braunsbergskim tal. 9.

b) Radzca Ekonomiczny W. Kotzer oprócz nadmienionych tal. 688. 4gr. 12, przez Radzcę mieyskiego J. Pöselger w Berlinie zebranych, odebrat ieszcze od tegoż tal. 55, z miasta Elbląga i Intendanturalne-go Elbląskiego okręgu tal. 1006. gr. 55, den. 11, wraz z znacznemi naturaliami i wiktuałami pierwszych potrzeb, z miasta Gdańska tal. 620. gr. 45, od Król. Prezi-dyum Regencyi Pruss Wschodnich tal. 208, od kupca J. P. Engel z Królewca w Prusiech tal. 299. gr. 60, i od osób zagranicznych bezimiennych tal. 150. i tal. 15, z Inter-burga tal. 50, od taynego handlowego Radzcy W. Jebens z Berlina tal. 33. gr. 30, z nowey Marchii tal. 16. gr. 60, z Szlą-ska tal. 5, od Superintendanta W. Ditt-mann z Blumenau tal. 6. gr. 60, od mia-sta Tolkemitt tal. 9. gr. 30, den. 12, w ogóle tal. 3,115 gr. 85. den 17 1/2.

Zebrano takze zoskato przez Sedziego Ziemianskiego W. Hoffmann w Gniwie dla nizin Falkenauer zwanych tal. 100, i od kupca Esaisza Senf z Choynic tal. 60, tudziez od JW. Hrabiego Dohna z Schlobien tal. 60, dla ohwodu Weyerhoefskiego przeznaczonych, niemnię z miasta Malbor-ga tal. 255, iako też po zdarzonym wy-padku przerwanu sie tamy przy Werners-dorf nie zaś przekopaniu jey iak faiszy-wie przez niektóre gazety obwieszczone zoskato, miasta Elbląg, Taczew, i Tollke-mitt tudziez Intendantura Stuhmska i Kwi-dzynska ile możności do zaspokoienia pier-wszych potrzeb przyczynily się. Przy tém kupcy J. P. Dembicki i Radzcy Nitekowski i Stobboy z Malboga z gościnnym Som-bor-

burg mit dem Krüger Gemborski vom Weissenberg, dem freiwilligen Jäger Stobboy aus Pykel und der Landwehrmänner Cadowski und Theodor Nitz aus Gnogau bei der Rettung seine Lebens-Gefahr gescheitert.

Uebrigens haben in Marienburg der Herr Krieges- und Domänen-Rath König, Regierung-Rath Häumann, Kommissions-Rath Schulz, Bürgermeister Kosak und Aktuarus Rhenius aus Liegenhof einen Verein zur Vertheilung der daselbst eingehenden Beiträge für das große Marienburgische Werder und Liegenhofische Gebiet, welche durch diese Ueberschwemmung am meisten verlohren haben, gebildet. Der Kommissions-Rath Schulz daselbst unterzieht sich der Einnahme und Verrechnung, und nach der erlangten Kenntniß der Königl. Regierung wird der beabsichtigte Zweck aufs vollkommenste erreicht. Letztere wird von Zeit zu Zeit öffentlich bekannt machen, was ferner eingekommen ist und wie die Verwendung geschehen, wünscht jedoch daß die Sammlungen dem genannten Verein unter der Adresse des Herrn Kommissions-Rath Schulz übersandt werden.

Marienwerder, den 18ten May 1816.
Königlich Preussische Regierung.

borskim z Weissenberg ratowali ochotnika strzelca Stobboy z Pykel, i żołnierzy z półków obywateli krajowej Sadowskiego i Teodora Nitz z Gnogau, na niebezpieczeństwo życia własne narażając.

Nakaniec Radca wojenny i ekonomiczny W. Koenig, Radca Regencyi Hullmann, Radca komisyiny Schultz, Burmistrz Kosak i Aktuarvusz Rhenius z Tiegenhoff utworzyli w Malbörgu związek do dzielenia nadchodzących także składek dla wielkich Malborskich zaław i Liegenhoffskiego obwodu, które przez wylew wody największą utraciły. Radca komisyiny Szule trudni się także odbieraniem i obrachunkiem składek, i podług adaney Król. Regencyi wiadomości, zamierzony cel pomyslny odbierze skutek. Która od czasu do czasu do wiadomości publiczney podawać będzie, ile dalej wpłynęło i w jaki sposób użyte zostało, życząc sobie iednakowoż aby zebrane składki pod addressem Radcy komisyinyego W. Szule związkowi przesyłane były.

Kwidzyna, dnia 18. Maja 1816.

Król. Pruska Regencya.

Personal-Chronik.

Der vormalige Polizei-Inspektor zu Königsberg in Preußen, Herr Johann Friedrich Schwede ist von des Königes Majestät als Polizei-Direktor der Departements-Stadt Bromberg und des das zu geschlagenen ländlichen Bezirks bestätiget worden.

Był Inspektor Policji w Królewcu w Prusiech W. Jan Friderich Schwede, przez Naysiasniejszego Króla Dyrektorem Policji Miasta Departamentowego Bydgoszczy i dołączonego do niego obwodu ziemskiego, mianowany został.

(Hierzu der Oeffentliche Anzeiger No. 25.)

Öffentlicher Anzeiger.

Beilage des Amts-Blatts Nro. 25. der Königl. Bromb. Regierung.

No. 25.

Bromberg, den 21. Juni 1816.

Bekanntmachung.

Es wird hienit zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß die im Inowroclawischen Kreisse belegene Güther, Miroslawier, Wittkowo, Prosisko, und Wymysłow, gehörig an die Erben des verstorbenen Erbherren Stanislaus v. Miroslawski, nebst dazu gehörigen Einfrieden auf ein Jahr, und zwar von St. Johanni d. J. bis dahin 1817 gegen gleich baare Bezahlung, und gehörige Kaution den 20sten Juni a. c.

um 2 Uhr des Nachmittags, vor dem Unterscribenen Komornik an den Meistbietenden, in Pacht überlassen werden sollen.

Die Bedingungen können die Pachtlustigen, zu jederzeit, bei Unterschriebenem haben.

Inowroclaw, den 13ten Juni 1816.

Osniałowski,

Komornik des Inowroclawer Kreises.

Obwieszczenie.

Podaje się do publicznej wiadomości, iż dobra Mirostawice z przyległościami Witkowo, Prosiska i Wymysłowo w Powiecie Inowrocławskim leżące, do sukcesorów s. p. Stanisława Mirostawskiego dziedzicznie należące, ze wszystkimi dochodami w terminie

dnia 30. Czerwca r. b.

o godzinie 2. po południu w Bidsze podpisanego komornika w Inowrocławiu przez publiczną licytację naywięcej dającym za gotowe pieniądze pod pewnymi warunkami, na rok ieden, to iest: od S. Jana r. b. do S. Jana 1817, za kaucyą wypuszczone będą; o których to warunkach w Bidsze Komornika, każdego czasu dowiedzieć się można.

Inowroclaw, dnia 13. Czerwca 1816.

Osniałowski,

Komornik Powiatu Inowrocławskiego.

Unterzeichneter benachrichtiget das Publikum, daß er dem Antrage der Wolansktischen Cheleuten um Nichtigkeitserklärung des mit denselben geschlossenen Kauf-Kontraktes des Gutes Wroble Inowroclawischen Kreises, da dieselben dessen Zahlungsbedingungen zu erfüllen außer Stande sind, beitrifft, und den durch gedachte Wolansktische Cheleuten als ungültig eingetragenen Kauf-Kontrakt für ungültig annimmt. Dieses dient zugleich denjenigen Interessenten zur Warnung, welche mit gedachten Wolansktischen Cheleuten in Pacht oder Hofkauf und Wiesen-Pachtungs-Unterhandlungen treten wollen, in welcher Hinsicht dieselben mit Unterzeichnetem contrahiren können.

Nepomocen Bernsdorff.

Nepomocen Bernsdorff zawiadomia Publiczność, iż przychyła się do żądania małżonków Wolanskich nabywców dóbr Wroblewa P. Inowrocławskiego, względem zniesienia kontraktu kupna i sprzedaży, między nim i matką swą z iedney, a wspomnianemi Wolanskiemi z drugiey strony zawartego, a przez nich o nieważność zaskarżonego. Przyimując przeto z powodu niemożności ich zapłacenia umowionej ceny kupna, nieważność kontraktu zawartego i rezuwalaając na zniesienie onego przestrzega interessantów względnie zawarcia kontraktów dzierżawnych lub nabycia z dóbr tychże gaiów i łąk, ale owszém z podpisanym każdy tylko może w układy wchodzić.

Nepomocen Bernsdorff.

Herr Amtmann Heyne zu Kruszwie, hiesigen Kreisverwaltungs-Departements, wünscht zu Johann d. F. einen völlig gebildeten Amtschreiber zu haben. Mit dieser Stelle ist, außer ganz freier Station, ein jährliches Gehalt von Ein Hundert Thaler in Courant, und nach Befinden der Umstände auch etwas mehr verknüpft.

Subjekte, welche dieser Stelle vorstehen und die polnische Sprache wenigstens sprechen und lesen können, belieben sich persönlich mit Attesten von ihrer Qualifikation und Führung, entweder bei dem Herrn Amtmann Heyne zu Kruszwie, oder bei mir baldigst zu melden.

Bromberg, den 10ten Juni 1816.

Herrendorfer.

Auf Antrag der Andreas v. Zwardowskischen Erben sollen zufolge Erkenntnis des Tribunals zu Posen vom 2ten März c. die Güter Dwieczki, Myslencin, Strichawo und Neuenndorf im Gnesenschen Kreise belegen in Termin

den 24ten Juni s. c.

Vormittags um 10 Uhr auf dem Gerichts-Schloß zu Posen vor dem ernannten Deputato, Tribunals-Richter v. Raczynski, an den Weißblierenden auf drei Jahre von Johannis 1816 ab, verpachtet werden. Die Pachtbedingungen sind in dem Sekretariat des Tribunals zu Posen, und bei Unterzeichnetem einzusehen. Die Pachtlustigen belieben sich mit den Beweisen ihrer Sicherheit im Bierungs-Termin einzufinden.

Posen den 22ten Mai 1816.

Mittelsadt.

Bekanntmachung.

Es sind bedeutende mit der Stadt Znin grenzende fünf Meilen von Bromberg, vier Meilen von Nakel, acht Meilen von Posen, und acht Meilen von Thorn im Großherzogthum Posen gelegene Landgüter, welche im Jahre 1792 auf 62,371 Akkr. 12 GGr. gerichtlich abgeschätzt werden, auf Johann d. F. aus freier Hand zu verkaufen; Zwei Drittel des Kaufpreises können auf dem Guthe stehen bleiben, ein Drittel aber muß baar bei Abschluß des Kaufs entrichtet werden. Kauflustige fordere ich hiermit auf, sich bei mir Endesunterschiedenen in der Kreisstadt Wągrowiec, während der Johannis-Verfar aber in Posen in meinem Logis auf der Gärberstraße beim Wagenfabrikant Herrn Schäfer zu melden.

Wągrowiec im Großherzogthum Posen,
den 24ten Mai 1816.

Brix, Advokat.

Obwieszczenie.

Znaczne z miastem Zninem graniczące, pięć mil od Bydgoszczy, cztery mile od Nakla, ośm mil od Poznania i ośm mil od Torunia w W. X. Poznańskim położone dobra w roku 1792. na 62,371. talarów 12. dgr. sądownie otaxowane, są na S. Jan r. b. z wolnej ręki do sprzedania. Dwie trzecie części kupna mogą zostać na gruncie, jedna trzecia część zaraz po zawartym układzie wyliczoną być musi, do kupna ohotę mających zzywam niniejszém, aby się u mnie podpisanego w Powiatowym mieście Wągrowcu, w trakcie zaś Tranzakcyów Święto Jąskich w Poznaniu w moiej stancyi na garbarach u J. Schaefera fabrykanta powozów zgłosili.

Wągrowiec, w W. X. P. dnia 24. Maja 1816.

Brix, Advokat.

Bekanntmachung.

In dem Dorfe Slabencinek, des hiesigen Domänen-Amtes wurden nachstehende Pferde den 26sten Mai s. c. auf dem Felde gefunden:

- 1) ein Fuchswallach von ohngefähr 12 Jahr alt, mit einer weißen Stirn und weißen Hinterfüßen, und

Obwieszczenie.

W wsi Slabencinku, w Ekonomii tutejszej znaleziono w dniu 26. Maja r. b. parę koni:

- 1) Wałach kasztanowaty z łysiną białą i nogi zadnie białe, około 12. lat stary, i
- 2) Klacz gniada, bez wszelkiej odmiany,

2) eine braune Stute von 5 Jahre alt, und ohne alle Abzeichen.

Diejenigen, so ihr Eigenthumsrecht an diesen Pferden nachweisen können, müssen sich bis zum

ersten Juli a. c.

an das Königl. Domainen Amt hieselbst melden, und können die Pferde gegen Erlegung der Kosten empfangen.

Nach Ablauf des Termins, wenn der Eigenthümer sich nicht meldet, werden die Pferde zur Tilgung der Kosten an den Meistbietenden verkauft werden.

Lejowo, den 12ten Juni 1816.

Königlich Preuß. Domainen Amt
Inowrocław.

5. lat stara.

Ktoby własność koni tych udowodnić mógł, zgłosić się powinien do niżej wyrażonej Ekonomii do

dnia 30. Lipca r. b.

za zwrótem kosztów odbioru koni spodziewać się może.

Po upłynionym terminie jeżeli właściciel się nie zgłosi, konie na zaspokojenie kosztów sprzedane zostaną.

w Łolewie, dnia 11. Czerwca 1816.

Król Pruska Ekonomia Inowrocławska.

Podaie się do wiadomości publicznej, iż we dworze w Kołaczkowie pod Szubinem będą w dniu 10. Lipca r. b. niektóre ruchome i nieruchome inwentaria, iako to: konie, woły, sprzęty gospodarcze etc. a wolący ręki sprzedawane, chcą kupna mający zechcą się w terminie i miejscu wyrażonym, stawiać.

Publikandum.

Der, auf der Danziger Vorstadt neben dem Grundstücke des Welschärber Ruzer belegene, von dem Lehren zeitlich als Gartenland benutzte Kämmerer-Bau-Platz von 68 □ Ruthen flächen Inhalts, soll in Termino

den 2ten Juli a. c.

Vormittags um 10 Uhr auf dem Magistrats-Bureau in Erbpacht ausgethan werden, wozu wir Erbpachtslustige hiemit einladen.

Die Bedingungen werden im Termin bekannt gemacht werden.

Dromberg, den 18ten Juni 1816.

Der Magistrat.

O b w i e s z c z e n i e.

Podaie się do publicznej wiadomości, iż Folwark Szwedrowo, pod Bydgoszczą położony, dla zaspokojenia prowizji od kapitału depozytowego w trzyletnią dzierżawę plus licitando, zaczawszy od Sgo. Jana r. b. wypuszczony będzie.

Waywa przeto niżej podpisany Kurator Depozytu wszystkich chęć dzierżawienia mających, aby

dnia 1. Lipca r. b.

stana o godzinie 10. przed Notaryuszem Departamentu Bydgoskiego w Bydgoszczy mieszkającego w jego Biórze stanęli, i Licyta swe do Protokołu podali, oraz przed rozpoczęciem Licytacji kaucyą na 300 tal. złożyli.

Warunki do téj Licytacji tak u niżej podpisanego iako i W. Ostrowskiego Notaryusza przeyrzeć można,

Bydgoszcz, dnia 15. Czerwca 1816.

(Podp.)

Pigłosiewicz.